

До 100-річчя від дня народження Івана Дмитровича Конозенка

22 серпня 2007 р. виповнилося 100 років від дня народження одного із засновників школи радіаційної фізики твердого тіла в Україні, доктора технічних наук, професора Івана Дмитровича Конозенка.

І. Д. Конозенко народився в м. Генічеськ Херсонської області в багатодітній родині рибалки. З дев'яти років розпочав трудову діяльність: спочатку наймитом, а потім листоношею. По закінченні робфаку (1930 р.) став студентом фізичного факультету Одеського університету, де й прилучився до науки. Його науковий інтерес був у галузі фізичної електроніки. По закінченні аспірантури (1938 р.) результати його досліджень були узагальнені в кандидатській дисертації, захищеній у 1939 р.

Наступні 14 років І. Д. Конозенко працював у вузах на різних посадах: завідувачем кафедри фізики Вінницького педінституту, деканом фізико-математичного факультету Чернівецького університету, заступником, а згодом директором Учителського інституту м. Мелекес (сучасне м. Димитровград Ульяновської обл.).

У 1948 р. І. Д. Конозенка направили в докторантуру при Ленінградському фізико-технічному інституті АН СРСР. З цього часу його наукові дослідження стосуються галузі фізики напівпровідникових матеріалів – сульфідів, селенідів, телуридів – і розробки на основі деяких із них високочутливих приймачів променевої енергії – боло-

метрів, які згодом було впроваджено на Донецькому коксохімічному комбінаті та залізничному транспорті СРСР. За результатами цих досліджень І. Д. Конозенко в 1958 р. захистив докторську дисертацію.

З 1951 р. починається найуспішніший період наукової діяльності І. Д. Конозенка: він стає старшим науковим співробітником, ученим секретарем (1953 - 1955 рр.), а з 1960 р. завідувачем відділу радіаційної фізики твердого тіла Інституту фізики АН УРСР. Для проведення досліджень було спеціально спроектовано і побудовано лабораторний корпус із надпотужною гамма-гарматою на основі ^{60}Co із сумарною активністю 10^5 г-екв радію.

Це устаткування стало центром вивчення впливу радіації на вироби електронної техніки вітчизняних розробників (Київ, Ленінград, Москва). Тоді ж започатковується новий науковий напрямок – дослідження впливу гамма-електронного опромінення на процеси кристалізації твердих тіл.

Під керівництвом І. Д. Конозенка активно вивчався вплив різних видів ядерного випромінювання на кінетику змін електрофізичних властивостей напівпровідникових матеріалів залежно від типу та концентрації легуючих та супутніх домішок. Метою цих досліджень був пошук методів підвищення радіаційної стійкості приладів, що було надзвичайно актуально в космічних дослідженнях і військовій справі. У першу чергу це стосувалося монокристалів кремнію, що був і залишається основним матеріалом для виробництва багатьох елементів електронної техніки. Дослідження виявили значний вплив домішок на кінетику введення радіаційних дефектів та вплив останніх на преципітацію кисню. Плідними виявилися дослідження радіаційних дефектів у надчистому кремнію. Їх результати узагальнено в монографії і знайшли практичне застосування в розробці нового класу аварійних нейтронних дозиметрів.

Упродовж наукової діяльності І. Д. Конозенко опублікував понад 200 наукових статей, 12 науково-популярних брошур, монографію, отримав 12 свідоцтв на винаходи. І. Д. Конозенко підготував 35 кандидатів наук, декотрі з них захистили згодом докторські дисертації.

І. Д. Конозенко активно допомагав у підготовці наукових кадрів для Вірменії, Азербайджану, Узбекистану. Усе це сприяло становленню на теренах СРСР наукової школи радіаційної фізики твердого тіла.

Крім вирішення суто професійних наукових проблем І. Д. Конозенко цікавився загальними проблемами природознавства. Разом з академіком М. В. Пасічником посадив навколо Інституту фізики НАН України чудовий сад. Біля входу в головний корпус Інституту фізики височать дві ялинки, посаджені І. Д. Конозенком.

Радіохімічний корпус № 113 Інституту ядерних досліджень також збудовано за ініціативою І. Д. Конозенка.

Заслуги професора І. Д. Конозенка відзначено урядовими нагородами: орденом „Знак почета”, медаллю „За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941 - 1945 гг.” та іншими ювілейними медалями.

Помер І. Д. Конозенко у 1997 р., не доживши три місяці до свого 90-річчя.

Похований на Байковому цвинтарі у Києві.